

Uchwała Rady Młodych Naukowców nr 14/2020 z dnia 6 listopada 2020 r. w sprawie programu wsparcia dla podręczników akademickich

Na podstawie § 3 pkt 1 i 2 Zarządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 31 października 2018 r. w sprawie powołania zespołu doradczego – Rady Młodych Naukowców (Dz. Urz. MNiSW z 2018 r. poz. 50) Rada Młodych Naukowców uchwała, co następuje:

§ 1

Rada Młodych Naukowców zwraca uwagę na niewielką ofertę polskojęzycznych, nowoczesnych podręczników do kształcenia na poziomie studiów licencjackich, magisterskich oraz w zakresie kształcenia doktorantów z licznych dyscyplin naukowych. Znaczący niedobór wspomnianych podręczników w ofercie wydawniczej powoduje, że częstokroć jedynym materiałem dydaktycznym, z którego korzystają studenci w przygotowaniach do egzaminów są materiały z wykładów i ćwiczeń (notatki, prezentacje) lub wyłącznie zagraniczne pozycje bibliograficzne. Sytuacja taka ma miejsce zwłaszcza w naukach ścisłych, przyrodniczych, technicznych i o zdrowiu.

Zwracamy także uwagę, że również w światowym rynku wydawniczym brakuje podręczników anglojęzycznych, których autorami są naukowcy afiliowani w polskich jednostkach naukowych. Tymczasem podręczniki takie są świetną wizytówką dla tych jednostek i stanowią one także o ich prestiżu.

§ 2

W naszej ocenie sytuacja ta rodzi szereg negatywnych następstw:

1. Z uwagi na fakt, że obecnie językiem nauki w wielu dyscyplinach jest język angielski, brak podręczników polskojęzycznych powoduje zanik rozwoju polskiej terminologii umożliwiającej odpowiedni opis faktów naukowych. Oczywiście sytuacją pożądaną jest, aby każdy student w Polsce dysponował jak najlepszą kompetencją w zakresie języka angielskiego - jednak nie powinno to oznaczać automatycznej rezygnacji z polskojęzycznych materiałów dydaktycznych, które umożliwiają także przyswojenie nowoczesnej terminologii anglojęzycznej używanej w nauce, poprzez właściwe jej tłumaczenie oraz powiększanie zasobu fachowego słownictwa polskiego wśród absolwentów studiów wyższych;
2. Ze względu na wiekowość i przestarzałość wielu podręczników słusznie nie są one wykorzystywane w toku uczenia się przez studentów i doktorantów, przez co bazują oni wyłącznie na materiałach wykładowych. Dostrzegamy w związku z tym potrzebę aktualizacji istniejących podręczników polskojęzycznych, które z uwagi na brak bardziej aktualnych źródeł nadal są wymieniane na liście obowiązkowej literatury do realizacji przedmiotów. Uważamy, że sytuacja taka jest niekorzystna, bo odzwyczajają

studentów od pracy samodzielnej na materiałach źródłowych oraz ogranicza dostęp do materiałów źródłowych, które prezentują wiedzę dużo szerszą i uzupełniającą względem zakresu prezentowanego na wykładach. Nowoczesne podręczniki są zwłaszcza pożądane ze względu na konieczność zdobywania przez studentów wiedzy w sposób zaangażowany, samodzielny. W naszym przekonaniu praca z literaturą zarówno polskojęzyczną, jak i obcojęzyczną jest immanentną tego składową;

3. Brak dostępu do podręczników akademickich cechuje przede wszystkim kierunki niszowe, w których wskutek potencjalnie niewielkiej liczby odbiorców wydawnictwa rezygnują z publikowania niszowych publikacji lub narzucają znaczne koszty wydawnicze, związane przykładowo z koniecznością pokrycia kosztów wykupu nakładu;
4. Niewielka oferta podręczników akademickich obniża dostępność nauki dla przeciętnego obywatela nie znającego języka angielskiego, chcącego skorzystać z nowoczesnej wiedzy oraz znacząco utrudnia przekazywanie i popularyzowanie wiedzy naukowej skierowanej do zróżnicowanego grona odbiorców w kraju. Dotyczy to między innymi uczestników uniwersytetów trzeciego wieku, przedstawicieli sektora gospodarki, dzieci i seniorów.

§ 3

Według Rady zapaść na rynku wydawniczym spowodowana jest z jednej strony niedowartościowaniem osiągnięć dydaktycznych w ocenie pracowniczej (vide: uchwała Rady Młodych Naukowców nr 9/2020 z dnia 31 sierpnia 2020 r. w sprawie kategorii osiągnięcia dydaktycznego oraz dobrych praktyk w zakresie kształtowania obowiązków dydaktycznych nauczycieli akademickich), z drugiej zaś strony brakiem środków na tego typu aktywność.

§ 4

W związku z tym zwracamy się do Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego z propozycją ustanowienia **programu wsparcia podmiotów systemu szkolnictwa wyższego i nauki w realizacji projektów mających na celu publikację polskojęzycznych podręczników naukowych**. Podręczniki, których wydanie byłoby finansowane ze środków publicznych powinny być udostępnione w otwartym dostępie w formie elektronicznej w odpowiedniej bazie danych dostępnej w zasobach Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

W ramach projektów wnioskodawcy powinni mieć możliwość ubiegania się o sfinansowanie w szczególności: kosztów tworzenia rycin graficznych, wynagrodzenia autora, składu oraz kosztów wydawniczych. Uważamy, że dofinansowanie projektu podręcznikowego powinno wynosić do 30 tys. zł, zaś podręczniki powinny być publikowane wyłącznie w wydawnictwach z listy ministerialnej z przypisanymi minimum 80 punktami. Wsparciem programu powinny być objęte wyłącznie podręczniki recenzowane w procedurze peer review.

§ 5

Naszym zdaniem program opisany w § 4 powinien uwzględniać także moduł poświęcony finansowaniu podręczników anglojęzycznych autorstwa naukowców afiliowanych w polskich jednostkach naukowych.

§ 6

W celu zapewnienia wysokiej jakości podręczników, których powstanie mogłoby być efektem finansowania ze strony Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego ocena wniosków w tym zakresie musi mieć charakter ekspercki. Istotnym kryterium oceny powinna być ocena zdolności autora wniosku do zaprezentowania najnowszej wiedzy naukowej w projektowanym opracowaniu.

§ 7

Uchwałę otrzymują Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Przewodniczący Rady Głównej Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Przewodniczący Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Przewodniczący Konferencji Rektorów Publicznych Szkół Zawodowych, Przewodniczący Uniwersyteckiej Komisji Kształcenia.

Przewodniczący Rady Młodych Naukowców
/-/ dr Piotr Wojtulek